

Sed et hoc^a vestrae sanctissimae benivolentiae innotescimus, quod, cum^b dilectionis munera patri meo dulcissimo, praedecessori vestro, dirigere paraveramⁱ, ut caritatis quam in eo habui munificentiae largitate monstrarem magnitudinem^o, et suavissimae inter nos familiaritatis fidelitas multorum ostenderetur oculis, ecce subito —
 5 quod sine dolore non dicam, sine lacrimis non cogito prae tristitia^d — obitus illius legatione consternatus [sum^e], et ubi laetitiae paraveram insignia, ibi me tristitiae turbaverunt lugubria^f. Et si^g apostolus de mortuis contristari prohiberet, tamen^{1. Thess. 4, 12.} caritas lacrimas^h elicere non cessat, non quasi mortuum plangentes, sed quasi melius cum Christo viventem recordantes. Si nos corporali praesentia amisisset, non tamen
 10 spiritali suffragio illum nos amittere arbitramur.

Sed magnum divina nobis praevidebat gratia solatiumⁱ, dum vos, vir venerande, in locum illius subrogavit, ut esset qui cotidie apud beatum Petrum principem apostolorum pro totius ecclesiae stabilitate et qui pro salute mea meorumque fidelium, immo et pro totius prosperitate^k regni nobis a Deo dati intercederet et paterna pietate nos in filium sibi adoptaret dilectionis.

Ad confirmandam^l vero huius dulcissimae dilectionis pacificam unanimitatem Angilberctum, manualement^m nostraeⁿ familiaritatis auricularium^o, vestrae direximus sanctitati. Quem prius — sicut promisimus per religiosos viros Campolum^{p2} et Anastasium — beatissimo patri nostro, praedecessori vestro, dirigere curavimus, sed, ut
 20 praefati sumus^q, dum exenia^r omnia parata erant, lugubri^s paternae mortis nuntio repente tardatum est iter^t illius. Sed modo laetiores de vestrae^u sanctitatis successione^v facti, quod desideravimus in illo pio patre agere, in vobis perficere studemus³. Illique omnia iniunximus, quae vel nobis voluntaria vel vobis necessaria esse videbantur; ut ex conlatione mutua conferatis quicquid ad exaltationem^w sanctae Dei ecclesiae
 25 vel ad stabilitatem honoris vestri vel patriciatus nostri firmitatem necessarium intellexeretis^x.

Sicut enim cum beatissimo patre^y, praedecessore vestro, sanctae paternitatis^z pactum inii^a, sic cum beatitudine vestra eiusdem fidei et caritatis inviolabile foedus statuere desidero; quatenus, apostolicae sanctitatis vestrae divina^b gratia^c advocata
 30 precibus, me ubique apostolica benedictio consequatur, et sanctissima Romanae ecclesiae sedes Deo donante nostra semper devotione defendatur. Nostrum est^d: secundum auxilium divinae pietatis sanctam undique Christi^e ecclesiam ab incursu paganorum et ab infidelium devastatione armis defendere foris, et intus catholicae fidei agnitione munire^{f4}. Vestrum est, sanctissime pater: elevatis ad Deum cum Moyse manibus
 35 nostram adiuvere militiam, quatenus vobis intercedentibus Deo ductore et datore^g

^a) huius *S 1*. ^b) de *S 1*. ^c) magnitudine *S 1*. ^d) praefixi *S 1*. ^e) sum *om. T*, S 1*.

^f) lucubria *post corr. lug. T**. ^g) Ets *post corr. etsi T**. ^h) lacrimis *T**. ⁱ) solacium *S 1*.

^k) stabilitate *T**. ^l) Ad confirmandam — dilectionis *om. T**. ^m) manuele *S 1*. ⁿ) vestrae *T**.

^o) *om. T**. ^p) Campolūne *corr. in Campolone S 1*. ^q) fuimus *T*, S 1*. ^r) de exenia inter illius *S 1*.

40 ^s) lucubri *post corr. lug. T**. ^t) *om. S 1*. ^u) vestra *S 1*. ^v) successioni *S 1*. ^w) exaltatione *S 1*.

^x) intelligeretis *T**. ^y) *om. T**. ^z) compaternitatis *coni. J*. ^a) inivi *S 1*. ^b) donante *add. T*, S 1*,

om. J. ^c) sanctorum *add. T*, S 1, om. J*. ^d) *om. S 1*. ^e) christus *S 1*. ^f) muniri *S 1*. ^g) duc-

tori et datori *S 1*.

1) Cf. *Theodulfi versus 19. 20 (Poet. Carol. I, 490)*: Munera grata tibi incolumi mittenda
 45 parabam: | tristia nunc maesto pectore dona paro. 2) *notarium, cf. Epist. III, 595*. 3) *Ann. Lauriss. mai. (SS. I, 183)*: per quem (*sc. Angilbertum*) ad S. Petrum magnam partem thesauri, quem Ericus dux Foroiuliensis spoliata Hunorum regia, quae Hringus vocabatur, eodem anno regi de Pannonia detulerat, misit (*Carolus*). 4) Cf. *infra epist. 171*: tanta devotione ecclesias Christi a perfidorum doctrinis intrinsecus purgare tuerique niteris, quanta forinsecus a vastatione paganorum defendere vel propagare conaris; 202: Vestra vero sancta voluntas ... veluti armis imperium christianum
 50 fortiter dilatare laborat, ita et apostolicae fidei veritatem defendere docere et propagare studeat.